

8. Топчибашев Али Акбар Али-Мардан Бек – востоковед // Наш Баку. URL: <http://surl.li/dnjwg> (дата звернення: 30.10.2022).

9. Топчибаши А.М. Парижский архив 1919–1940 в четырех книгах. Книга четвертая: 1931–1940. Составители, предисловие, перевод и примечания Г. Мамулиа и Р. Абуталыбов. Научный редактор профессор И. Агакишиев. Москва: Худож. лит., 2018.

10. Электронная библиотека Музея антропологии и этнографии им. Петра Великого (Кунсткамера) РАН. URL: <http://surl.li/dnjwv> (30.10.2022).

УДК 070.23(1-25):378–064.6:61(477:517.3) «1989/1990»

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-283-1-46>

Сорокін А. А.

ORCID: 0000-0002-3008-3711

аспірант кафедри міжнародних відносин і суспільних наук

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

ВИСВІТЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МОНГОЛЬСЬКИХ СТУДЕНТІВ УКРАЇНСЬКОЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ АКАДЕМІЇ (УСГА) НА МЕЖІ 1980–1990-Х РР. У ГАЗЕТИ «ЗА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ КАДРИ»

Ключові слова: українсько-монгольські зв'язки, МНР, УСГА, ФЗР, монгольські студенти, іноземні студенти.

Наразі дедалі більше актуалізується вивчення освітніх зв'язків України із країнами Сходу в другій половині ХХ ст. Особливо актуальним є дослідження таких контактів між Україною та Монголією, з огляду на історіографічні лакуни [14, с. 156–157] та активніші дослідження більш раннього періоду новітньої історії цієї східної країни [10]. З метою уможливлення масштабного дослідження українсько-монгольських освітніх зв'язків другої половини ХХ ст. доцільним виглядає спочатку вивчення їх у межах певних освітніх установ, зокрема Української сільськогосподарської академії (УСГА).

В загальних рисах особливості українсько-монгольських контактів протягом означеного часу були окреслені у науковій статті І. Матяш про діяльність консульства Монгольської Народної Республіки (МНР) у Києві як столиці Української РСР [9, с. 102–103] і в дисертації О. Бакало зі

згадкою про навчання монгольських студентів у закладах вищої освіти Києва з 1949 р. [1, с. 34] та наголосом на їхніх психологічних особливостях [1, с. 59–60, 73–76, 116, 126–127, 132–133]. Українсько-монгольські зв'язки в межах історії УСГА та супутніх установ вивчалися в Україні в аспектах діяльності українських радянських науковців у МНР [4, с. 360–361], значення монгольської фауни для розвитку окремих галузей тваринництва в Українській РСР [5, с. 10], складу іноземних студентів УСГА [3, с. 52]. Втім, наразі зв'язки між УСГА та МНР є недостатньо дослідженими через брак актуалізованої джерельної бази та узагальненість, зокрема через останню відсутнє докладне розкриття українсько-монгольських зв'язків у межах діяльності УСГА протягом 1980-х та поч. 1990-х рр., наявних в інших українських освітніх установах [8, с. 223–224, 226].

Мета доповіді – дослідити специфіку відображення діяльності студентів УСГА із МНР на зламі 1980–1990-х рр. у газеті «За сільськогосподарські кадри» як виданні керівних органів УСГА [13, с. 63].

Вперше за 1989 р. згадка про монгольське студентство УСГА наявна у номері від 17 січня [2]. Відповідне повідомлення стосувалося навчально-наукової діяльності іноземних студентів у межах конференції за підсумками пройденого навчального ідеологічного курсу: «На нашому курсі на потоці студентів-іноземців відбулася конференція, присвячена завершенню вивчення курсу наукового комунізму. Тема – «Соціалізм: ідеал і реальність» [2]. Серед авторів виступів поряд із двома представниками центральноєвропейських країн було згадано й їх колегу з Монголії: «З доповідями виступили студенти із ЧССР – Дарина Фачковцова, Угорщини – Фекете Йозеф, Монголії – Батхуяг Балдангомбин, які розповіли про перебудову і реформи, що здійснюються в їх країнах [...]» [2]. Також у повідомленні присутній маркер приналежності до певного структурного підрозділу УСГА, оскільки його автор І. Балак згаданий як студент факультету захисту рослин (ФЗР) [2].

Тоді ж згадано спортивний аспект діяльності монгольського студентства УСГА [12], що підтверджує тезу О. Бакало про високу спортивну активність монгольських студентів [1, с. 75]. У відповідному звіті йшлося про змагання із лижного спортивного туризму: «У неділю в Голосіївському лісі відбулися змагання туристів УСГА з лижної першості» [12]. За підсумками змагань команда за участю монгольського студента посіла друге місце: «Друге місце зайняла команда факультету захисту рослин. Це інтернаціональний колектив. Поруч з радянськими учасниками бігли Балак Індржих (ЧССР) та Батхуяг (МНР)» [12]. Автором звіту було відзначено покращення спортивних результатів команди: «І можна з впевненістю говорити, що з восьмого в 1987 р. до другого в 1988 році

місяця їх привели дружба та взаєморозуміння» [12], поряд з чим прикметою є згадка монгольського студента останнім.

Висвітлення навчальної активності монгольських студентів УСГА поживалося в останньому за січень 1989 р. номері із заміткою «Іноземні студенти – серед кращих» [11]. Її автором став заступник декана ФЗР М. Плиска [11], який згадав успіхи студентів на зимовій сесії та мовну специфіку навчання іноземних студентів: «На факультеті захисту рослин триває сесія. [...] А кінцеві результати екзаменів яскраво свідчать, що ряд побутуючих нині розхожих думок, м'яко кажучи, не мають під собою ґрунту. Мовляв, колгоспні стипендіати вчатьс я абияк [...]. Або: іноземним студентам важко дається пізнання фаху, бо на заваді стає недосконале знання російської мови» [11]. Надалі М. Плиска відзначив успіхи конкретних студентів, зокрема монгольського: «Та й серед іноземних наших вихованців немає жодного невстигаючого. [...] Серед кращих – Яна Мохнацька, Аніко Іжакова (Чехословаччина), Дондов Будсурегийн (Монголія) та інші» [11].

Надалі проблематика зв'язків УСГА з МНР актуалізувалася в 1990 р. у згадці про роки професора М. Кравченка в Монголії [7], а у зрізі монгольських студентів УСГА – в матеріалі про інтернаціональний фестиваль за їхньої участі із презентацією монгольських керамічних масок [6].

Отже, висвітлення діяльності монгольських студентів УСГА на зламі 1980–1990-х рр. у газеті «За сільськогосподарські кадри» мало місце у 1989 і 1990 рр. у навчально-науковому, спортивному та культурному аспектах, хоча все ж було уривчастим і порівняно другорядним.

Література:

1. Бакало О.М. Педагогічні умови адаптації іноземних студентів до навчання у вищих навчальних закладах : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2017. 306 с. URL: https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/28273/1/Bakalo_diser_nau.pdf (дата звернення: 30.10.2022).
2. Балак І. Студентська конференція // За сільськогосподарські кадри: Орган парткому, ректорату, профкому і комітету комсомолу Української ордену Трудового Червоного Прапора сільськогосподарської академії. 1989. № 3 (1617). 17 січ. С. 3.
3. Богач Є.М., Григорюк І.П. С.І. Лебедєв (1902–1989) – ректор Української сільськогосподарської академії // Питання історії науки і техніки. 2014. № 2. С. 49–54. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/78077/08-Bogach.pdf> (дата звернення: 30.10.2022).
4. Костенко С.О. Колесник М.М. – засновник школи генетики в Українській сільськогосподарській академії // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва. 2014.

Вип. 202. С. 359–367. URL: <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Tekhnologiya/article/viewFile/1852/1801> (дата звернення: 30.10.2022).

5. Кунець В.В. Наукове забезпечення конярства України в контексті діяльності ІТ НААН (1944–1979): маловідомі сторінки історії (до 75-річчя від дня заснування лабораторії конярства ІТ НААН) // Науково-технічний бюлетень Інституту тваринництва НААН. 2019. № 121. С. 8–17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ntb_2019_121_4 (дата звернення: 30.10.2022).

6. Левицький А., Бахіна І., Семчинська В. Інтернаціональний фестиваль // За сільськогосподарські кадри. 1990. № 12 (1655). 28 серп. С. 1.

7. Майборода М., Найденко К. Пам'яті професора // За сільськогосподарські кадри. 1990. № 1 (1644). 9 січ. С. 3.

8. Матковський О., Білоножка П. Зустрічі з випускниками // Вісник Львівського університету. Серія геологічна. 2011. Вип. 25. С. 223–229. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/geology/article/viewFile/3560/3601> (дата звернення: 30.10.2022).

9. Матяш І. Діяльність консульських установ соціалістичних країн у Києві (кінець 1940-х – 1980-ті рр.) // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. 2021. Вип. 30. С. 85–112. URL: http://resource.history.org.ua/publ/Mzu_2021_30_7 (дата звернення: 30.10.2022).

10. Отрощенко І.В. Рух за об'єднання монгольських народів у першій половині ХХ ст.: автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.02. Київ, 2008. 30 с. URL: http://history.org.ua/LiberUA/arefd_Otr/arefd_Otr.pdf (дата звернення: 30.10.2022).

11. Плиська М. Іноземні студенти – серед кращих // За сільськогосподарські кадри. 1989. № 5 (1619). 31 січ. С. 3.

12. Скляренко О. Змагання на лижні // За сільськогосподарські кадри. 1989. № 3 (1617). 17 січ. С. 4.

13. Сорокін А.А. Участь газети «За сільськогосподарські кадри» у висвітленні підготовки, перебігу та результатів парламентських і місцевих виборів 1990 р. в м. Києві // Літопис Волині. 2021. № 25. С. 62–68. URL: <http://litopys.volyn.ua/index.php/litopys/article/view/267/215> (дата звернення: 30.10.2022).

14. Тихоненко І., Хамула М. Багатостороння дипломатія Монгольської народної республіки у ХХІ столітті // Старожитності Лукомор'я. 2021. № 5 (8). С. 156–164. URL: <http://www.lukomor.mosk.mksat.net/index.php/lukomor/article/view/121/114> (дата звернення: 30.10.2022).